

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ТА РОЗВІДУВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НАПРЯМОК ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оперативно-розшукова (далі – ОРД) та розвідувальна діяльність (далі – РД) є важливим напрямом правоохоронної діяльності, що спрямована на захист суспільства від злочинності та тероризму. ОРД включає в себе збір та аналіз інформації про злочинців, їх злочинні дії, місцезнаходження та рухи. Ця діяльність проводиться з метою виявлення, запобігання та припинення злочинів, а також затримання та притягнення до відповідальності винних осіб. Оперативно-розшукова діяльність може бути проведена як у рамках планових заходів, так і у випадку нагальної необхідності. РД, у свою чергу, передбачає збір та аналіз інформації про потенційних загроз національній безпеці, зокрема про діяльність іноземних спецслужб, терористичних організацій та інших небезпечних груп. Розвідувальна діяльність проводиться з метою запобігання можливим загрозам та захисту національних інтересів.

Оперативно-розшукова та розвідувальна діяльність ґрунтується на системі принципів, які визначають порядок та спосіб її здійснення. Серед основних принципів можна виділити наступні: законність; шанування прав людини та її гідності; обґрунтованість; конфіденційність; професіоналізм; відповідальність; взаємодія та координація. Взаємодія та координація між різними суб'єктами дозволяє забезпечити максимальну ефективність та результативність у роботі, зменшити можливість конфліктів та зайвих витрат ресурсів. Крім того, взаємодія та координація можуть допомогти в уникненні дублювання функцій та забезпечити максимальну ефективність використання ресурсів та обмеження можливості зловживання владою.

Суб'єктами ОРД та РД можуть бути різні державні та недержавні організації, які мають за мету забезпечення безпеки держави та громадян. До державних суб'єктів належать: спеціальні служби безпеки, такі як Служба безпеки України; органи державної влади та правоохоронні органи, такі як МВС, Генеральна прокуратура, Національна поліція; Збройні сили, спеціальні військові підрозділи та розвідувальні органи, такі як розвідка ЗСУ, Сили спеціальних операцій; інші державні та недержавні структури, які мають спеціальний дозвіл на проведення оперативно-розшукової та розвідувальної діяльності.

Недержавними суб'єктами можуть бути, наприклад, приватні детективні агентства, які надають послуги з ОРД та РД, а також окремі групи осіб, які займаються діяльністю, пов'язаною зі збором та аналізом інформації. Оскільки обидва види діяльності стосуються забезпечення національної безпеки та боротьби зі злочинністю, то дії суб'єктів цих процесів можуть бути обмеженими з метою запобігання порушенням закону та захисту прав громадян.

Важливим елементом ОРД та РД є використання спеціальних технічних та технологічних засобів, таких як телефонна інтерцепція, відеоспостереження, технічне зондування тощо. Проте використання таких засобів має бути обмежене законодавством та здійснюватися лише з дотриманням прав і свобод громадян. Усі заходи, пов'язані з ОРД та РД, проводяться з дотриманням законодавства та захистом прав та свобод громадян. У більшості країн існують спеціальні закони та нормативно-правові акти, які регулюють проведення такої діяльності та встановлюють правила її здійснення. Наприклад, в Україні це Закон «Про оперативно-розшукову діяльність» та Закон «Про розвідку».

Використання технічних та технологічних засобів повинно здійснюватися з дотриманням принципу пропорційності та необхідності. Це означає, що заходи повинні бути обґрунтовані та відповідати меті, для якої вони проводяться, та не перевищувати необхідних меж. Тим не менш, проведення ОРД та РД повинне здійснюватися з дотриманням усіх принципів системи.

Отже, оперативно-розшукова та розвідувальна діяльність є важливими напрямом правоохоронних органів для запобігання та розслідування злочинів, забезпечення національної безпеки та захисту конституційних прав і свобод громадян. Правоохоронні органи повинні суворо дотримуватися правових норм і під час проведення оперативно-розшукової та розвідувальної діяльності, діяти в інтересах суспільства, а також поважати права і свободи кожного громадянина.